

Wykorzystanie wniosków z analizy wyników egzaminów zewnętrznych do realizacji podstawy programowej języka polskiego

Agnieszka Grudzińska

nauczyciel-konsultant

RODN" WOM" w Częstochowie

Program konferencji

- 1) **Analiza wyników** egzaminu ósmoklasisty 2019 r.
- 2) **Wnioski** z egzaminu w kontekście zaleceń nowej podstawy programowej.
- 3) **Zalecenia metodyczne** na lekcjach języka polskiego w roku szkolnym 2019/2020.

Wskaźniki	W kraju	W województwie śląskim
Liczba zdających	361 185	39 447
Zwolnionych	1379	195
Z dysleksją	54 094	4899
Liczba egzaminatorów	5355	572 (33 zespoły)
Liczba wglądów	2546	86

Wyniki	W kraju	W województwie śląskim
Średnia wyników	63 %	64,12% (od 57,92% do 67,99%), mat. 45%, j. ang. 60% Częstochowa 65,28 % , powiat częst. 67,29 %
Uczniowie bez dysleksji	64%	64,34 %
Dziewczęta	69%	69,52 %
Chłopcy	58%	58,73 %
Wieś	62%	65,06 %
Miasto powyżej 100 tys.	67%	63,82 %
Szkoła publiczna	63%	63,85 %
Szkoła niepubliczna	68%	70,16 %

Arkusz standardowy zawierał **22 zadania**.

- **21 zadań testowych** (w tym 3 zad. 2-częściowe)
 - **15** zadań zamkniętych
 - **6** zadań otwartych (w tym 1 zad. 2-częściowe)
- **Zad. 22 - Wypracowanie**
- Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać maksymalnie **50 punktów**, w tym:
- **15 punktów (30%)** za rozwiązanie zadań zamkniętych (wyboru wielokrotnego, prawda-fałsz i na dobieranie)
- **35 punktów (70%)** za rozwiązanie zadań otwartych.

CZĘŚĆ PIERWSZA

zawierała **2 wiązki zadań** – łącznie 21 zadań – skupionych wokół **dwóch tekstów** zamieszczonych w arkuszu – tekstu **literackiego** oraz tekstu **nieliterackiego**.

Pierwsza wiązka (zadania 1.–11.)

- odnosiła się do fragmentu utworu Antoine’a de Saint -Exupéry’ego pt. *Mały Księżę*.
 - zawierała **11 zadań** (w tym dwa 2-częściowe) :
8 zadań zamkniętych oraz **5 zadań otwartych** krótkiej odpowiedzi
(w tym jedna o cechach formalnych - zaproszenie).

Druga wiązka (zadania 12.–21.)

- skupiona była wokół tekstu Krzysztofa Teodora Toeplitza *Początki kina*.
 - Do tekstu odnosiło się **10 zadań** (w tym jedno 2-częściowe) :
7 zadań zamkniętych (na dobieranie), **3 zadania otwarte** krótkiej odpowiedzi.

Zadania w obu wiązках sprawdzały umiejętności zapisane w trzech obszarach: Kształcenie literackie i kulturowe, Kształcenie językowe, Tworzenie wypowiedzi.

CZĘŚĆ DRUGA

Uczeń wybierał jeden z dwóch tematów wypracowania:

- wypowiedź o **charakterze argumentacyjnym** (rozprawka)

Napisz rozprawkę, w której rozważysz, czy w relacjach międzyludzkich lepiej kierować się sercem czy rozumem. W argumentacji odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów

- wypowiedź o **charakterze twórczym** (opowiadanie)

Napisz opowiadanie o odwiedzinach lisa na planecie Małego Księcia, podczas których lis przekonuje się, czy chłopiec wykorzystał wiedzę zdobytą podczas podróży. Wypracowanie powinno dowodzić, że znasz lekturę Mały Książę. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

Czytanie utworów literackich - 3 zadania (2., 3. oraz 5.1).

- **Zadanie 2.** - bardzo łatwe. Aby je rozwiązać, należało odczytać przenośny sens wyrazu oswojenie w kontekście przytoczonego fragmentu Małego Księcia. Poprawnej odpowiedzi udzieliło **94% zdających**.
- **Zadanie 5.1.** - także łatwe (otwarte), oczekiwano od uczniów wyjaśnienia przenośnego sensu słów Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu.
Wypowiedź lisa poprawnie zinterpretowało **81% uczniów**.
- **Zadanie 3.** - **umiarkowanie trudne**, sprawdzało umiejętność odczytywania symboli w kontekście przywołanego tekstu. W zadaniu tym uczniowie musieli ocenić, czy przypisane lisowi i róży symboliczne znaczenia są zgodne z tekstem. Zadanie poprawnie wykonało **66% uczniów**.

Odbiór tekstów kultury - 5 zadań:

1. (z *Małego Księcia*) oraz 12., 13., 14. i 15. (z tekstu *Początki kina*).

- określanie głównej myśli fragmentów tekstu, wyszukiwanie potrzebnych informacji
- **Zadanie 1** – umiarkowanie trudne, poziom wykonania **68%**
- rozumienie treści akapitów:
- **Zadanie 12** – dość łatwe, poziom wykonania **73%** (maks. 2 punkty – 60% uczniów)
- **Zadanie 13** – łatwe, poziom wykonania **80%**
- prawda – fałsz (ustalenie prawdziwości podanych stwierdzeń odnoszących się do jego treści).
- **Zadanie 14** – łatwe, poziom wykonania **80%**
- porównanie informacji zawartych w dwóch tekstach źródłowych; udzielenie odpowiedzi własnymi słowami
- **Zadanie 15** – **trudne (otwarte)**, poziom wykonania **48%** (pytanie, czy przywołane w treści zadania słowa Mirosława Przylipiaka mają związek z zamieszczonym w arkuszu tekstem *Początki kina*)

Umiejętności językowe badano zadaniami: 7., 8.1., 9., 10., 17., 19. oraz 20.

- rozpoznanie przymiotnika (**zadanie 7.** – poziom wykonania 76%)
- rozpoznanie spójnika (**zadanie 8.1.** – poziom wykonania 94%),
- znajomość reguły dotyczącej „ó” wymiennego (**zadanie 10.** – poziom wykonania 82%)
- użycie przecinka w zdaniu złożonym (umiarkowanie trudne, **zadanie 9.** dotyczące interpunkcji - 63% zdających)
- utworzenie imiesłowu od wskazanych czasowników (rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych) - **zadanie 19.** (umiarkowanie trudne, 56% zdających)
- wskazanie funkcji formantu w nadawaniu znaczenia wyrazowi pochodnemu (**zadanie 20.** - poziom wykonania 73%)
- korzystanie z informacji zawartych w słowniku języka polskiego (**zadanie 17** - 74% uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty poprawnie wskazało zdanie, w którym wyrazu *kino* użyto w znaczeniu)

Umiejętności z zakresu **tworzenia wypowiedzi** sprawdzały m.in. zadania 8.2., 11. i 18.

- **W zadaniu 8.2.** uczniowie mieli określić rolę form gramatycznych w szerszym kontekście – powiązać je z charakteryzowaniem postaci, z odczytywaniem sensów i idei wpisanych w teksty literackie (funkcja spójnika, argumentowanie dot. świata wartości bohatera)

Umiarkowanie trudne – poziom wykonania **66%**, czyli 34% zdających miało trudność z udzieleniem poprawnej odpowiedzi. Przyczyny: niskie kompetencje językowe uczniów, w tym przypadku brak zrozumienia słowa *próżne*, udzielanie odpowiedzi zbyt ogólnikowych.

Zadanie 18. wymagało natomiast zrozumieniem funkcji środków językowych użytych przez autora tekstu *Początki kina*. Aby poprawnie wykonać zadanie, należało określić, czy tekst ma charakter subiektywny i czy można odnaleźć w nim elementy retoryczne wskazujące na chęć nawiązania przez autora relacji z czytelnikiem.

Umiarkowanie trudne – poziom wykonania **55%**

Na tegorocznym egzaminie sprawdzano również, czy uczniowie kończący szkołę podstawową potrafią napisać **tekst użytkowy** na określony temat.

W **zadaniu 11.** polecono uczniom zredagowanie **zaproszenia** na premierę spektaklu *Tajemnice osławiania* opartego na motywach utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego (w zaproszeniu należało posłużyć się dwoma argumentami zachęcającymi do obejrzenia spektaklu).

- okazało się **umiarkowanie trudne** (średni wynik wykonania zadania – **51%**).
- wyższy wynik za realizację treści i formy (maksymalną liczbę 2 punktów w kryterium *Treść i forma* otrzymało **45%** zdających),

Częste uchybienie: brak jednego z elementów formy zaproszenia, najczęściej adresata lub godziny albo podania tylko jednego argumentu, co skutkowało obniżeniem oceny o jeden punkt.

- niższy wynik – za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną (**33%** uczniów otrzymało w kryterium *Język* – 1 punkt).

Błędy w zakresie poprawności językowej:

- uczniowie powtarzali często te same wyrazy, np. spektakl, np. Zapraszamy na spektakl „Tajemnice osvajania”. Spektakl odbędzie się 15.05.2019 r.
- nieumiejętnie wyznaczali granice zdania, np. Teatr Nowy zaprasza na spektakl „Tajemnice osvajania”. Który to spektakl odbędzie się w Domu Kultury.
- Najczęściej popełniane błędy ortograficzne dotyczyły zapisu nazw własnych, np. Szkoła podstawowa Nr. 55 w Warszawie, spektakl „Tajemnice Osvajania”, nazw instytucji i ulic, np. teatr syrena przy Ul. zielonej, pisowni form grzecznościowych, np. Zapraszam cię na spektakl w mojej szkole.
- W zakresie interpunkcji częstymi błędami były: brak przecinka oddzielającego zdania składowe w zdaniu złożonym, brak kropki w zapisie niektórych skrótów, np. ul, dn, stosowanie kropek w zapisie daty z użyciem liczb rzymskich na oznaczenie miesiąca (np. 20.IV. 2019).

Uczniowie mieli do wyboru dwie formy wypowiedzi:

- wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – **rozprawka** (temat ten wybrało 58% zdających spośród wszystkich, którzy napisali wypracowanie)
- wypowiedź o charakterze twórczym – **opowiadanie** (temat ten wybrało 42% zdających spośród wszystkich, którzy napisali wypracowanie)
- każdy temat wymagał odwołania do lektury obowiązkowej.
- zadanie miało poziom **umiarkowanie trudny** : średni wynik wykonania zadania – **52%**
 - w kryterium *Realizacja tematu* - 2 punkty otrzymało **68%** uczniów,
 - za stosowanie **elementów retorycznych lub twórczych** (maksymalnie 5 punktów) najwyższy wynik uzyskało **14%** zdających; najczęściej uczniowie otrzymywali 3 punkty (**31%** zdających).
 - W zakresie **kompetencji literackich i kulturowych** maksymalną liczbę punktów (2 punkty) otrzymało ok. **58%** piszących egzamin ósmoklasisty.

Sposób realizacji tematu pierwszego:

- Polecenie : uczniowie mieli rozważyć problem, czym lepiej kierować się w relacjach międzyludzkich – sercem czy rozumem, oraz zilustrować argumenty przykładami z lektury obowiązkowej i z innego tekstu literackiego.
 - Polecenie zostało tak skonstruowane, aby nie narzucać z góry przyjętej tezy i zapewnić dużą swobodę w doborze argumentów i materiału literackiego.
- Większość wybrała **dedukcyjny tok** prowadzenia rozważań :
- na początku pracy **przedstawiali swoje stanowisko** (najczęściej czynili to, wykorzystując sformułowania umieszczone w temacie zadania)
 - następnie **argumenty** (przywoływali sytuacje z lektury i innego tekstu literackiego, aby uzasadnić tezę).

- ❑ W części prac można było dostrzec **indukcyjny tok rozważań**:
 - we wstępie piszący **formułowali hipotezę** – swoiste założenie wymagające sprawdzenia (np. *Czy warto w budowaniu relacji z innymi ludźmi kierować się sercem?*),
 - następnie **przytaczali argumenty** lub przykłady z lektury w funkcji argumentacyjnej potwierdzające wstępny sąd **oraz kontrargumenty**,
 - W zakończeniu formułowali **ostateczne stanowisko**.

Stanowisko wobec problemu:

- Zdecydowana większość zdających wykazywała, że warto w życiu, a szczególnie w kontaktach z innymi ludźmi, kierować się sercem.
- Część uczniów przyjęła inną perspektywę: lepiej kierować się w kontaktach z innymi rozumem (dzięki temu można chronić się przed niebezpieczeństwem, unikać porażek i tragicznych sytuacji, szerzej patrzeć na problem).

Sposób realizacji tematu drugiego:

- Polecenie: napisanie opowiadania o odwiedzinach lisa na planecie Małego Księcia, podczas których lis przekonuje się, czy chłopiec wykorzystał wiedzę zdobytą w czasie podróży. Uczniowie mieli napisać opowiadanie twórcze **w taki sposób, aby wykazać się znajomością lektury *Mały Książę* oraz inwencją twórczą**.
- Polecenie zostało tak zredagowane, aby zapewnić dowolność w sposobie realizacji treści (zdający mieli możliwość swobodnego decydowania o sposobach prowadzenia narracji i prezentowania fabuły oraz o doborze środków wzbogacających wypowiedź).
- ❑ Wiele prac wyróżniało się **oryginalnym, niekonwencjonalnym ujęciem tematu**.
- ❑ **Walory**:
 - koncepcje opowiadań starannie przemyślane
 - precyzyjne określenie miejsca i czasu wydarzeń,
 - liryczne opisy i monolog wewnętrzny

- opisy miejsca, wyglądu postaci,
- opisy przeżyć wewnętrznych,
- trafna charakterystyka,
- funkcjonalny dialog
- stosowna puenta,
- wypowiedzi bohaterów nasycone emocjami potęgującymi ekspresywność wypracowań,
- zaskakujące wydarzenia w świecie przedstawionym
- trzymające w napięciu nieoczekiwane zwroty akcji (punkt kulminacyjny)
- umiejętnie kreowany nastrój opowiadania (przechodzenie na przykład od nostalgii, przez rozpacz, do nadziei i radości)

Najczęściej stosowanymi przez uczniów elementami wzbogacającymi narrację były **dialog i opis**, a także **retrospekcja** (co jest konsekwencją sformułowanego tematu)

- przeważały wypowiedzi o przejrzystej konstrukcji – średni wynik, jaki ósmoklasiści uzyskali w tym kryterium, wyniósł **71%** punktów możliwych do zdobycia
 - maksymalną liczbę punktów w tym kryterium (2 punkty) otrzymało **62%** zdających.
 - Zdecydowana większość uczniów w wypracowaniach wyodrębniła treściowe części rozprawki i opowiadania, zachowując właściwe proporcje między wstępem, rozwinięciem i zakończeniem.
- Dostrzeżone uchybienia:
 - pomijanie w opowiadaniu niektórych wcięć będących sygnałem rozpoczęcia kolejnego akapitu,
 - w rozprawce – wydzielanie tylko 3 akapitów, co w konsekwencji prowadziło do zapisywania wszystkich argumentów w jednym akapicie.

- **Zdecydowana większość** ósmoklasistów przystępujących w tym roku do egzaminu z języka polskiego **sprostą wymaganiom dotyczącym stylu wypowiedzi**. Ósmoklasiści w rozprawce posługiwali się zwrotami i wyrażeniami charakterystycznymi dla leksyki i składni wywodu argumentacyjnego.
- Średni wynik za wykonanie tego zadania to **78%**,
- Należy zwrócić uwagę na fakt, że **maksymalną** liczbę punktów za to zadanie (2 punkty) otrzymało ok. **70%** uczniów.

Sposób oceniania:

Sprawdzając język wypowiedzi, egzaminatorzy:

- najpierw rozstrzygali, czy zakres użytych środków językowych jest szeroki, zadowalający czy wąski,
- a następnie oceniali ich poprawność.
- Ostateczną liczbę punktów ustalali na podstawie oceny obu aspektów wypowiedzi.

Poziom języka:

- **Maksymalną liczbę punktów (5 pkt.)** otrzymało **5%** uczniów.
- **3 punkty** to ok. **9%** zdających.
- **60%** zdających otrzymało **0 punktów**.

Błędy językowe:

- **leksykalne** – stosowanie pleonazmów, np. To że Alek spotkał się z Rudym było faktem autentycznym; Soplica wrócił z powrotem do ojczyzny,
 - nieumiejętne dobieranie wyrazów bliskoznacznych, np. chcieli bronić ojczyznę z wielkich sił; Alek swą służbę ojczyźnie stemplował śmiercią,
 - przekształcanie związków frazeologicznych, np. zabrałeś moje słowa do serca; To było spotkanie z twarzą w twarz
- **składniowe**
 - – **niepoprawne konstrukcje**, np. Znalazł jego zapiski, w których była zapisana rakietą jak wygląda; Wylądowali, a tam już róże zniecierpliwione na powrót czekały,
 - **błędy w użyciu przyimków**, np. Lis był dumny z chłopca, że nauczył się przez niego dużo rzeczy; Wyruszać na odwiedzinę,

- **błędy w użyciu zaimków**, np. Biruta mówiła o jej własnych problemach;
- **niepoprawne konstrukcje z imiesłowowym równoważnikiem zdania**, np. Wpadając sobie w ramiona, obojgu płynęły łzy z oczu; Idąc w kierunku klosza, nagle jego planeta B-612 dziwnie się zatrzęsała.
- **fleksyjne** – niewłaściwa odmiana wyrazów, np. Jest z książki A. Fredro; Lis i Księżę byli przyjaciółmi; Wyszukał jego pamiętnika
- **stylistyczne**
 - powtórzenia wyrazów, np. Lis podlał Różę i pomógł w ten sposób Róży wyrosnąć na nowo. Księżę ucieszył się, że jego Róża na nowo wyrosła; (...) którą przechadzał się Mały Księżę. Mały Księżę był zszokowany. Mały Księżę nie wiedział (...),
 - nadużywanie zaimków, np. Lis otrzymał to co chciał i mimo to, zrobił to przed odlotem; To on dokonał tu takich czynów.

- bezbłędne zastosowanie reguł ortograficznych lub 1 błąd
– maksymalna liczba **2 punktów** - wynik taki uzyskało **25%** zdających.
- jeśli w pracy wystąpiły 2–3 błędy ortograficzne,
uczniowie otrzymywali **1 punkt** - wynik taki uzyskało **19%** ósmoklasistów.
- **44% otrzymało 1 lub 2 punkty za ortografię, a więc 56% otrzymało 0 punktów**
- **Uczniowie popełniali błędy w zakresie:**
 - pisowni **partykuły nie** z różnymi częściami mowy, np. niewiedział, nie zawsze
 - pisowni **wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch**, np. zawachał się, lektóre
 - wielkiej i małej litery, szczególnie w zapisie **tytułów książek**, np. Kamienie na Szaniec, Syzyfowe Prace i **zaimków w dialogach**, np. Ci, Tobie
 - pisowni **samogłosek nosowych a, ę** w końcówkach fleksyjnych, np. racje, Mały Książę i w formach czasu przeszłego czasowników, np. zaczęli, wzięli
 - **dopełniacza liczby pojedynczej** rzeczowników, np. żmiji, Ziemi
 - pisowni **partykuły by** z różnymi częściami mowy, np. wzięli by, możnaby

- Ósmoklasiści zaprezentowali **bardzo niski poziom** umiejętności stosowania reguł interpunkcyjnych
- mogli popełnić 5 błędów, aby otrzymać 1 punkt, ale tylko 19 % uczniów uzyskało taką punktację
- **Najczęstsze błędy:**
- **nie rozdzielali przecinkiem:**
 - imiestwowego równoważnika zdania od zdania nadrzędnego, np. Myślał o Róży lecąc przed siebie; Marcin czekając na Borutę niecierpliwiał się,
 - zdań składowych w zdaniu podrzędnie złożonym, np. Dlatego ważna jest wiara w to co jest dla nas najważniejsze; Tęsknił więc wybrał się w odwiedziny
 - oraz zdań wtrąconych, np. Winicjuszowi wszystko co robił przychodziło z wielką łatwością; Tadeusz który pojawił się w Soplicowie zakochał się w Zosi

- **błędnie rozdzielali** przecinkami połączenia wyrazowe typu **mimo że, chyba że** wprowadzające zdanie podrzędne, np. Warto kierować się w relacjach z ludźmi sercem, chyba, że sytuacja prowadzi nas do innego rozwiązania; Mimo, że rodziny były temu przeciwne, Romeo i Julia postanowili być razem
- **ujmowali w cudzysłów frazeologizmy**, np. „wziął to na klatę”, to była „szyfowa praca”
- **nie stawiali kropki po skrótach**, w których ostatnia litera skrótu nie stanowi ostatniej litery w skróconym słowie, np. np; pt
- **pomijali kropki, przecinki, myślniki lub ich nadużywali w zapisie dialogów** np. – Cieszę się, że jesteś. – powiedział chłopiec. – Straszliwie mi ciebie brakowało – odparł płakałem za tobą dniami i nocami – Kim jesteś? zapytał gość
- **pomijali przecinki w wyliczeniach**, np. Lis, Róża i żmija długo rozmawiali o baobabach wulkanach planetach, które odwiedził Mały Książę.

➤ Wypracowanie - mocne strony

- **Wprowadzenie dwóch form** wypowiedzi pisemnych w arkuszu egzaminu ósmoklasisty umożliwiło uczniom wybranie **optymalnego typu wypracowania**. Uczniowie chętnie wybierali zarówno rozprawkę jak i opowiadanie.
- **Większość zdających potrafiła zredagować tę formę wypowiedzi, posłużyć się argumentami** odwołującymi się np. do faktów, logiki, emocji i **zilustrować je odpowiednimi przykładami** z lektur obowiązkowych i innych utworów literackich.
- Z kolei analiza opowiadań pozwala dostrzec **potencjał literacki uczniów**. W wielu rozwiązaniach wykazali się oni **kreatywnością** w twórczym wykorzystaniu lektury obowiązkowej oraz konsekwentnie prowadzoną narracją.

➤ Wypracowanie - słabe strony:

- argumentację cechowała powierzchnowość, a typowym rozwiązaniem było stosowanie przykładów z lektur w funkcji argumentacyjnej.

W rozprawce uczniowie:

- **pomijali** jeden z elementów niezbędnych do pełnej realizacji tematu – nie uwzględniano w argumentacji odwołania do drugiego tekstu literackiego
- **streszczali fabułę** utworu zamiast argumentować,
- przywoływali **przykłady nieadekwatne** do argumentu,
- **nietrafnie uogólniali**.

W opowiadaniu uczniowie:

- **nie wprowadzali** do narracji **6 elementów** urozmaicających fabułę,
- dokonywali **niefunkcjonalnych zmian w sposobie prowadzenia narracji z trzecioosobowej na pierwszoosobową lub odwrotnie,**
- nie przestrzegali **logicznego uporządkowania wydarzeń** prowadzących do wydarzenia głównego.

Ponadto:

- zarówno w rozprawce, jak i w opowiadaniu **popelniali błędy merytoryczne**: mylili nazwiska autorów, tytuły utworów, postaci, wydarzenia, przywoływali takie wydarzenia albo omawiali takie wątki, które nie wspierały toku rozumowania lub jedynie częściowo ilustrowały to, o czym pisali.
- pojawiały się **liczne błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne.**

Znajomość lektur obowiązkowych

- Zadania w arkuszu bezpośrednio **odnosiły się do trzech lektur**: Małego Księcia, Kamieni na szaniec, Syzyfowych prac, pośrednio – do wszystkich pozycji znajdujących się na liście lektur obowiązkowych.
- **Pomocny** przy rozwiązywaniu zadań był wykaz lektur obowiązkowych zamieszczony na 3. stronie arkusza egzaminacyjnego.
- **Najwięcej zadań** w zestawie było skupionych wokół utworu **Antoine’a de Saint-Exupéry’ego, pt. Mały Książę**, którego fragment został zamieszczony w pierwszej części arkusza.
- Zadania odnosiły się **zarówno do tego fragmentu utworu, jak i do całości**.
- Zadaniem, które przede wszystkim sprawdzało znajomość lektur, były zadania: 4., 5.2., 6., 16. i 21 (**5 zadań**).

- **Zadania łatwe:**
- **Zadanie 4.** sprawdzające umiejętność określenia problematyki w utworze literackim okazało się dla uczniów łatwe. 78% procent zdających trafnie zinterpretowało Małego Księcia .
- **zadanie 16** – sprawdzało znajomość utworu **Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego**. Większość uczniów bez problemu rozpoznała lekturę obowiązkową (94% zdających), natomiast właściwy przykład z lektury podało **72%** ósmoklasistów.
- **Zadania trudne lub umiarkowanie trudne**
- **Zadanie 6.** było umiarkowanie trudne, wymagało od uczniów nie tylko umiejętnego odczytania symboliki przedstawionych na rysunkach postaci, ale także wyrażenia własnego zdania, uzasadnienia go i przywołania przykładu z lektury obowiązkowej w funkcji argumentacyjnej. Punkty za to zadanie otrzymała większość zdających – **2 punkty** uzyskało ok. **67%** uczniów, natomiast **1 punkt** – ok. **18 %** uczniów.

Zadanie 5.2. - prezentowało ciekawą strategię sprawdzania znajomości lektur obowiązkowych. Uczeń musiał wyciągnąć **wnioski na podstawie dwóch tekstów**. Zadaniem tym sprawdzano, na ile uczniowie potrafią odczytaną myśl przewodnią jednej lektury obowiązkowej zilustrować postawą bohatera z innej lektury obowiązkowej, bezbłędnie wykonało je **53% zdających** (otrzymali oni 2 punkty za rozwiązanie).

Ok. 30% uczniów otrzymało za rozwiązanie tego zadania **0 punktów**

Zadanie 21. – w nieco odmienny – od wyżej prezentowanych – sposób sprawdza znajomość lektury **Szyfrowe prace Stefana Żeromskiego**. Narzędziem do analizy dzieła literackiego stał się **przekład intersemiotyczny**. Ósmoklasiści musieli zatem zderzyć dwa teksty: literacki oraz ikoniczny i zinterpretować sens elementów graficznych w kontekście całej powieści Stefana Żeromskiego. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla ósmoklasistów, średni wynik uzyskany przez uczniów **to 58%**. 1 punkt z 2 możliwych do zdobycia (wynik taki uzyskało ok. **26%** zdających).

- W pracach pojawiały się **odwołania do prawie wszystkich lektur z wykazu lektur obowiązkowych** z klas VII i VIII oraz klas IV–VI, a także **do ponad dwustu utworów literackich spoza kanonu** lektur obowiązkowych. Teksty te reprezentują różne rodzaje (zwłaszcza epikę) i gatunki literackie – od baśni, poprzez mity, przypowieści, powieści detektywistyczne, historyczne, współczesne po literaturę fantasy. W rozprawkach przeważały trafnie dobrane przykłady.
- Uczniowie **najczęściej** przywoływali bohaterów z takich lektur obowiązkowych jak:
 - A. Kamiński, Kamienie na szaniec
 - Ch. Dickens, Opowieść wigilijna
 - J. Słowacki, Balladyna
 - A. Mickiewicz, Pan Tadeusz
 - H. Sienkiewicz, Latarnik
 - A. de Saint-Exupéry, Mały Księżę
 - A. Fredro, Zemsta
 - S. Żeromski, Syzyfowe prace
 - H. Sienkiewicz, Quo vadis
 - I. Krasicki, Żona modna
 - A. Mickiewicz, Reduta Ordona.

Często pojawiały się również **odwołania do lektur uzupełniających:**

- E. Hemingway, Stary człowiek i morze
- H. Sienkiewicz, Krzyżacy
- E. E. Schmitt, Oskar i pani Róża
- N. Kleinbaum, Stowarzyszenie umarłych poetów
- A. Fiedler, Dywizjon 303.

- **Teksty literackie spoza podstawy programowej:**
- J. Asher, 13 powodów
- Ch. Bradford, Młody samuraj
- S. Collins, Igrzyska śmierci
- J. Dashner, Więzień labiryntu
- A. Dumas, Hrabia Monte Christo
- D. Farland, Suma wszystkich ludzi
- G. Forman, Zostań, jeśli kochasz
- A. Grabowska, Stulecie Winnych
- J. Green, Gwiazd naszych wina
- S. King, Mroczna wieża
- R. Ligocka, Dziewczynka w czerwonym płaszczyku
- M. Mitchell, Przemięto z wiatrem
- G. Orwell, Rok 1984 □ R. J. Palacio, Cudowny chłopak
- R. Riordan, Percy Jackson i bogowie olimpijscy
- R. Riordan, Złodziej pioruna
- R. Riggs, Osobliwy dom pani Peregrine
- J. D. Salinger, Buszujący w zbożu
- A. Sapkowski, Wiedźmin □ Sofokles, Antygona
- W. Szekspir, Romeo i Julia
- D. Terakowska, Poczwarzka
- M. Zusak, Złodziejka książek.

- Ósmoklasiści na tegorocznym egzaminie **najlepiej poradzili sobie** z zadaniami sprawdzającymi wiedzę i umiejętności **z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego** (średni wynik uczniów to **75%**).
- Z kolei **ponad 2/3** uczniów przystępujących do egzaminu **opanowało kompetencje** z zakresu kształcenia **językowego** (średni wynik uczniów to **68%**).
- **Ponad połowa uczniów** opanowała badane na egzaminie **treści z tworzenia wypowiedzi** (średni wynik uczniów to **53%** punktów możliwych do zdobycia).
- **Najlepiej** zaprezentowali umiejętności **posługiwania się stylem** adekwatnym do wybranej formy i tworzenia logicznej kompozycyjnie wypowiedzi.
- **Trudniejsze** okazały się takie umiejętności jak **funkcjonalne zastosowanie twórczych bądź retorycznych elementów w wypracowaniu**, a zwłaszcza umiejętność wnikliwej argumentacji i wnioskowania oraz wzbogacania tekstu twórczego różnorodnymi elementami decydującymi o jego walorach literackich.
- **Najwięcej problemów** przysporzyło **poprawne zastosowanie reguł ortograficznych i interpunkcyjnych**, a także stosowanie **poprawnej, pięknej polszczyzny**.

Umiejętności i wiedza sprawdzane w zadaniach:

- Rozumienie tekstu – łącznie 6 zadań
- Argumentowanie – wnioskowanie – 7 zadań
- Lektury obowiązkowe – 5 zadań (oraz wypracowanie)
- Język – 4 zadania
- Ortografia – 1 zadanie
- Interpunkcja – 1 zadanie
- Tekst ikoniczny w powiązaniu z tekstem literackim – 1 zadanie
- Inne: znaczenie słowa (kino), funkcje zbiegów retorycznych, sens wypowiedzi metaforycznej

W praktyce szkolnej warto:

- doskonalić **umiejętność rozumienia utworów literackich** oraz innych tekstów kultury poprzez:
 - wprowadzanie ćwiczeń polegających np. na układaniu planu wydarzeń podczas omawiania utworów literackich albo tworzeniu streszczenia tekstu lub układaniu pytań do tekstu podczas omawiania na lekcjach utworów nieliterackich,
 - wyszukiwaniu w tekście konkretnych faktów czy informacji
- kształtować **umiejętność argumentowania** poprzez:
 - zachęcanie uczniów do formułowania argumentów podczas tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych,
 - do uzasadniania swojego zdania poprzez odwołanie się do przykładów z utworów literackich i życia codziennego

W praktyce szkolnej warto:

- **stwarzać sytuacje komunikacyjne**, w których uczeń może pełnić różne role, np. nadawcy i odbiorcy wypowiedzi, uczestnika, twórcy, obserwatora (metoda dramy)
- kształcić i doskonalić umiejętności funkcjonalnego wykorzystywania przez uczniów **środków retorycznych**
- omawiane na lekcjach **opowiadania uczynić punktem wyjścia do ćwiczeń** sprawdzających umiejętność wskazywania w opowiadaniu **elementów twórczych** takich jak: **opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja**
- zwrócić szczególną uwagę na **ortografię i interpunkcję**; ćwiczyć umiejętności ortograficzne i interpunkcyjne poprzez np. pisanie przez uczniów dyktand ortograficznych lub wykorzystując TIK (aplikacje do tworzenia testów i gier ortograficznych)

- kształcić umiejętności **w zakresie poprawności językowej** poprzez wprowadzenie różnorodnych ćwiczeń redakcyjnych w zakresie:
 - **składni** (np. przekształcanie równoważników zdań na zdania, zdań pojedynczych na zdania złożone),
 - **leksyki** (np. dobieranie wyrazów bliskoznacznych, przekształcanie wypowiedzi w taki sposób, by wyrazy zapożyczone zastępować wyrazami rodzimymi)
 - **frazeologii** (np. wyszukiwanie związków frazeologicznych zawierających jakiś wybrany wyraz, np. serce)
- wypracowywać u uczniów **nawyk starannego redagowania własnych wypowiedzi**,

- Należy częściej wykorzystywać w interpretacji lektur **teksty ikoniczne (obrazy, plakaty, zdjęcia)**, zwracając szczególną uwagę na symbole graficzne i ich znaczenie (przekład intersemiotyczny).
- Warto tworzyć **bank motywów i związanych z nimi lektur**, np. w formie graficznej udostępnionej w klasie lub grupie klasowej w mediach społecznościowych.
- Można zmotywować uczniów do czytania lektur poprzez zastosowanie **przydatnych i atrakcyjnych aplikacji** , np. Story Jumper, Kahoot, Learning Apps, kody QR.
- Należy wprowadzić więcej ćwiczeń związanych z lekturą, kształcących umiejętność **udzielania krótkiej odpowiedzi** (70% punktacji w teście)

Dziękuję za uwagę 😊